ಪವಾರ್ ವಿ. ಮಾಧವರಾವ್

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಜನಾಂಗದ ಇತಿಹಾಸ

ಕರ್ನಾಟಕ–ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕವು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ; ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಾತವಾಹನ, ಕದಂಬ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ಶಿಲಾಹಾರ, ಸೇಉಣ ರಾಜಮನೆತನಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಳಿವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಿರುವರು. ಹಾಗೆ ನೆಲಸಿದ ಜನರು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಬೆರತು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿಯೇ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಜನಾಂಗದವರು ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮರಾಠ ಜನರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳಾಧಾರದಿಂದ ದೃಢೀಕರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ.

ಚಾಲುಕ್ಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲದೇವರ ಕಾಲದ ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶಾಸನವು (ಎ. ಕ., ೭, ಸಂಖ್ಯೆ ೩೮, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೪೫) ಹೇಳುವಂತೆ, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಾರ್ಯವೂ ಒಂದೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರನ್ನು ಮರಾಠರೆಂದೂ, ಆರೇರೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರೇಮಲ್ಲಾಪುರ, ಆರೇಬಸವನಕೊಪ್ಪ, ಆರೇಕುರಹಟ್ಟಿ, ಅರಿಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳಿದ್ದು, ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಮರಾಠರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಆರೇರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ವಾಸಿಸುವ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಆರೇರಕೇರಿ, ಆರೇರಹಟ್ಟಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈಗಲೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು.

ಕೆಳದಿನೃಪವಿಜಯ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠರನ್ನು ಆರೆಯರೆಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ ಮರಾಠ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಆರೇರು ಎಂದೇ ಕರೆದಿದೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆರಿಯ ಸಂಕಣ್ಣನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಜಯನಗರದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರೆಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದ ವಿಶ್ವನಾಥ ರಾಉತ್ತರ ಮಕ್ಕಳು ರಂಗನಾಥ ರಾಉತ್ತರು ಜಗಲೂರು ಹೋಬಳಿ ನಿಬಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮವಾಗಲಿ ಎಂದು ಸತ್ರ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಆರೇಯರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖ ಬಂದ ಕಡೆ ಅವರನ್ನು ಮರಾಠ ಜನಾಂಗವೆಂದು ಗುರ್ತಿಸಬೇಕು. ಚಾಲುಕ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ೬ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಸಿಂಹಣದೇವನು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬನವಾಸೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನವರ್ತಿಯೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಿಂಹಣನು ನಾಸಿಕ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸೇಗುಣ ಅಥವಾ ಸೇಉಣ ದೇಶವನ್ನು ಆಳಿದನು. ಅವನ ವಂಶದ ಬಿಲ್ಲಮನು ದೇವಗಿರಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಈ ಅರಸರು ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವ ದೊರೆಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು. ಅವರ ವಂಶಜರೇ ಮುಂದೆ ಲಕ್ಕೋಜಿರಾವ್ ಜಾದವರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇವಗಿರಿಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ

ನೆಲಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದರು. ಈ ಲಕ್ಕೋಜಿರಾವ್ ಜಾಧವರ ಮಗಳು ಜೀಜಾಬಾಯಿಯು ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರ ತಾಯಿ.

ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಭಾಗ ವನ್ನು ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳವರೆಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೦೦ ರಿಂದ ೧೩೦೦ರವರೆಗೆ ಒಂದು ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಆಳಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಅಥವಾ ಆರೇರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದರು. ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರಿನ ಗುತ್ತವೊಳಲು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳು ತ್ತಿದ್ದ ಗುತ್ತರಸರ ಬಿರುದುಗಳೆಂದರೆ, ಪಾಟಲೀಪುರ ವರಾಧೀಶ್ವರ, ವಟಕಲ್ಪತರು, ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಾನ್ವಯ ಲಲಾಟಲೋಚನ ಮೃಗಲಾಂಛನ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ ವಂಶೋ ದ್ಭವ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವರು ಮೌರ್ಯರ ವಂಶದವರೆಂದೂ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಮರಾಠರಲ್ಲಿ ಮೋರೆಯವ ರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದ ಜಾವಳಿಯ ಚಂದ್ರ ರಾವ್ ಮೋರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಬಂದವನೆಂದು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವ ಕೃಷ್ಣ ಕಂದಾರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೊರಬ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಉದ್ರಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಾಸನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೫೫. ಶಾಸನಪಾಠವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದು, ಶಾಪಾಶಯ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಶಾಪಾಶಯವನ್ನು ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮರಾಠ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಓದಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. "ಏಥಚಾ ವಿನೋಥಂಪಟಾಲಿಂ ಏಥಿಚೆ ಸೇಣವೈತಂಪಿ ಆದೀ ಹೇ ಧರ್ಮಚಿಂತಾಕೀಚೆ ಮಗೇ ವಿನೋಗುಫಟಾ ಇಜೆ ಅಸಾನ್ಯ ತಾಕೀತೆ ಆಸಿ ಗಾಢಂ ಬಾಪ್ಪ."

ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಹುತ, ರಾಣೆ ಎಂಬ ಮರಾಠ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಹುತರು ಕುದುರೆ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಣೆಯವರು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮರಾಠ ಜನರ ೯೬ ಕುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಹುತ, ರಾಣೆ ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಲ್ಲಿವೆ. ಸಾಲತ್ತೊರೆಯವರು ಹೊಯ್ಸಳ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಹುತ, ರಾಣೆ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಈ ರಾಹುತ, ರಾಣೆಯವರು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದ ಆರೆಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದ ರಂಗನಾಥ ರಾಹುತ್ತ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೪೪ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವೀರ ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಶ್ರೀ ಮರಾಟೆಯ ವಿಟಲದೇವ ಮಹಾ ಅರಸುಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಸಮೀಪದ ಜಕ್ಕೂರು ಅಲ್ಲಾಳ ನಾಥ ದೇವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರಾಗು ವವರು ವಿಜಯನಗರದ ಸಹೋದರರು, ಕುಮಾರರು, ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ, ಮರಾಟೆ ವಿಟಲದೇವ ಮಹಾಅರಸು ಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಅನೇಕ ಮರಾಠ ಜನರು ಮುಖ್ಯ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ವೇದ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೧೬ರಲ್ಲಿ ಚನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಿರೇಮಾಡಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೆಬೆನ್ನೂರು ಹನುಮಪ್ಪ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಕುದುರೆ ಸವಾರರ ಮುಖ್ಯಾಧಿಪತಿ ಯಾಗಿದ್ದ ದಾದಾಜಿರಾಯ ರಾವಯೆಂಬುವನು ತಾನು ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾಗರಾಕ್ಷರ ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಯ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದೇ ಅರ್ಥ ಬರುವ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಷಹಜಿಯು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಜನರು ಇದ್ದ ರೆಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ. ಈ ಜನರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಬಹು ಕಾಲವಾದುದರಿಂದ ಮರಾಠೀ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮರೆತರೂ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮತನವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹೆಸರು ಗಳಾದ ಚವಾನ್, ಸೂರ್ಯವಂಶೆ, ಘಾಟಕೆ, ಜಾಧವ್, ಪವಾರ್ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗಳು, ಅಹಮದ್‌ನಗರದಲ್ಲಿ ನಿಜಾಂಶಾಹಿಗಳು, ಗೋಲ್ಕಂಡದಲ್ಲಿ ಕುತುಬ್ ಶಾಹಿಗಳು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಿಂದೂಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮರಾಠರು ಸೈನಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶಹಜಿಯು ಅಹಮದ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಮೊಗಲರು ಅಹಮದ್ ನಗರವನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಮೊಗಲರು ಬಿಜಾಪುರದವರು ಒಂದಾಗಿ ಶಹಜಿಯ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಾಗಿ ನಿಸ್ಸಾಯಕನಾಗಿ ಸಂಧಿಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟನು. ಅದರಂತೆ ಶಹಜಿಯು ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರಕೂಡದೆಂದೂ ಷರತ್ತು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೩೮ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಹಜಿಯು ಭಾಗ ವಹಿಸಿದನು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೩೯ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಹೊಸಕೋಟೆ, ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಶಿರಾ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಗಳು ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು 'ಬೆಂಗಳೂರು ಸುಭಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೊಂದಿ ಅದು ಶಹಜಿಗೆ ಜಹಗೀರಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಜನಾಂಗದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ಬಂದಿತು. ಶಹಜಿಯು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಜಾಪುರದ ಅಧೀನ ಜಹಗೀರುದಾರನಾಗಿದ್ದು, ಬೆಂಗಳೂರು ಸುಭಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಸಂತೆಬೆನ್ನೂರು ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ ತರೀಕೆರೆಯನ್ನೂ, ಕೆಂಪೇಗೌಡರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮಾಗಡಿಯನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಇತರೇ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೂ ಕೊಡಿಸಿದನು. ಶಹಜಿಯು ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇವನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು, ಸಾಧು ಸಂತರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರಾಠೀ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯಿತು. ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಭಿಕ್ಷತೆಗೆ ಕಾರಣನಾದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಶಾಸನಗಳು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತವಾಗಿವೆ.

ಶಹಜಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮಗ ಸಂಬಾಜಿ, ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಜೈತಬಾಯಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಏಕೋಜಿಯು ಸಹ ದಾನ ಧರ್ಮ, ಕೆರೆ ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಶಿವಾಜಿಯು ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೪೦ ರಿಂದ ೧೬೪೨ ವರೆಗೆ ಇದ್ದು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಪುಣೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೪ರಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯು ಛತ್ರಪತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೭–೭೮ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಬಂದು ಜಿಂಜಿ ಮುಂತಾದ ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬದಲೀ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಾಗಲೇ ಏಕೋಜಿಯು ತಂಜಾವೂರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮರಾಠ ಜನಾಂಗವು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ದಾಟಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸುವಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಔರಂಗಜೇಬನು ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಜಿಂಜಿಕೋಟೆಯು ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯವನ್ನುಳಿಸಿದ ವಿಚಾರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಶಿವಾಜಿ, ಸಂಬಾಜಿ, ಶಾಹು ಹಾಗೂ ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸುವುದರೊಡನೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವೆನಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೯೯ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ತರುಣದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಧೊಂಡೋಜಿ ವಾಘನೂ ಒಬ್ಬ. ಈತನು ಚನ್ನಗಿರಿಯ ಪವಾರ್ ವಂಶದವನು. ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ, ಮುಧೋಳ್, ಕೊಲ್ಲಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಸರದಾರನಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಹೈದರ್‌ಅಲಿಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾಯಿತು. ಹೈದರನ ಮರಣಾನಂತರ ಟಿಪ್ಪುವು ಈತನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನು. ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಕೇವಲ ಒಂದು

ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಘನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೈನ್ಯ ಪಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ ರನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಳಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದನು. ಇಂಗ್ಲೀಷರು, ಹೈದರಾಬಾದಿ ನವರು ಮತ್ತು ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಮೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೂ ವಾಘನು ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಿದುಹೋದನು. ಆತನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಖಡ್ಗವು ಈಗ ಶಿಕಾರಿಪುರದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರಕಿಸಲು ಹೋರಾಡಿದ ಈ ವೀರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಂಡೂರಿನ ಘೋರ್ಪಡೆಯವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಈಗಲೂ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ದೇವ ರಾಜ ಅರಸ್ ಅವರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ವೈ. ಘೋರ್ಪಡೆಯವ ರನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗಲೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರವಾಗಿ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್. ವೈ. ಘೋರ್ಪಡೆಯವರು ಸಹ ಲೋಕಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡು ರಂಗರಾವ್ ಗಣೇಶರಾವ್ ಶಿಂಧೆಯವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಿ ದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವರ್ತಕವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾದಾನಿ ಗಳಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮಪ್ರಕಾಶ್ ಶ್ರೀ ಸಜ್ಜನರಾವ್ ಸೂರ್ಯ ವಂಶಿಯವರನ್ನೂ, ಎಂ.ಆರ್.ಎ. ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಚಂದ್ರ ಶಿಂಧೆಯವರನ್ನೂ, ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾಜಿರಾಯರನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣಪಟು ಸರ್ದಾರ್ ಟಿ. ಎಲ್. ಗಂಗಾಜಿರಾಯರು ಜನಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಹಾಲಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಗಳಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಮರಾಠ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಮುಖರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರ್ವ ತೋಮುಖವಾದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ತನುಮನದಿಂದ ದುಡಿಯು ತ್ತಿರುವ ಮಹನೀಯರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸರ್ವಜನತೆಯೂ ಮರಾಠ ಜನಾಂಗ ವನ್ನು ತಮ್ಮವರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕಂಡು ಸಹಕರಿಸು ತ್ತಿರುವುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ.